

HISPALIS.

HISPALIS, famatissima Hispaniæ in Bætica Prouincia vrbs, mari Gaditano Bætiq̄ue flumini iuncta, totius propemodum Hispaniæ Emporium & Indicarum occidentalium mercium receptaculum celeberrimum, quod nouum orbem classibus patefecit. De cuius appellatione & ortu eruditorum hominum turba, non eandē sententiam tenet. Isidorus lib. Originum 15. ca. 1. Hispalim à situ cognominatam ait, eò quòd in loco palustri suffixis profundo palis, locata sit, ne lubrico atq; instabili fundamēto caderet. Idem Ioannes Gerundenſis lib. 1. Paralipomenum Hispaniarum scribit. Benedictus Arias Montanus Hispalensis ad Clarissimum virum Abrahamum Ortelium Anuerpianum, Cosmographum Regiū, ita de patriæ suę nominatione scribit. Hispalis, nomen Phœnicum est, ex spila vel spala deflexum, quod planitiem siue virentem Regionem significat, qualis eius territorium conspicitur, A Græcis verò addita est aspiratio: Arabes autem, quòd P. literam non habent, ob idq̄ue pronunciare nequeunt, ferè ad natiuam vocem referentes Sbilla dixerunt, deinde Christianorum vulgus Seuilla, vt nunc, appellauit. Silius Italicus Hispal: Philostratus Ispolū, Ptolomæus Ispalim, Decreta Spalim. Episcopus Gerundenſis scribit eam à Strabone Iuliam Romuliam nominari, Quod etiam Isidorus in suis Originum libris refert. Qui Hispalim inquit Cæsar Iulius condidit, quam ex suo nomine & Romę vrbs vocabulo Iuliam Romulam hincupauit. Apud Plinium legitur, Hispalim Coloniam Romulensem cognominari. Vnde putatur Iulij deſignationem, vulgari idiomate, in hodiernum vsq; diem retinere, vt ab ipso Iulio Cæſare Ciuitas, id est Ciuitas Iulia, appelletur. Sed Iulium Cæſarem Hispalim construxisse, cum Historiarum veritate non conuenit, quum apud Titum Liuium, Commentariaq; præfati C. Iulij Cæſaris, ac Lucium, plurimosq; antiquiores scriptores, fiat eius mentio: potuit tamen Iulius Cæsar illam instaurasse labentem, auxisse ac dilatasse. Franciscus Tarapha lib. de Hispaniæ Regibus, hæc de Hispalo commemorat. Hispalus filius fuit Herculis Libyci, qui à patre Rex creatus Hispanias accepit, teste Beroſo, anno 36. Balci Regis Assyriorum, id est, anteq̄ humanę salutis aduentum, vt in Eusebio computatur, M. D. CCXXVII. Hic Hispalim ciuitatem, quę nunc Sibia, vulgo Seuilla dicitur, condidit, & tota Hispania quasi Hispalia, ab eius colonijs dicta, vt assentitur Rodericus Toletanus Antistes, insignis historicus. Est Hispalis ciuitas ad mare Gaditanum, vbi sunt æstuaria, id est, cõualles replet, ac marinis aquis, inundationibusq̄ Pelagi: per quas instar flumium nauigantes ascendunt ad vicina oppida. Regnauitq̄ue Hispalus, teste Beroſo, annis xvii. Hispalim porrò Marineus Siculus, libr. de Reb. Hispanicis xix. ita paucis describit, Hispalis & Corduba sunt Bætici Prouinciæ Ciuitates in ripa Bætis fluminis expositæ. quarum Hispalis aliquanto maioris est incolatus, Hanc ab Hispano Herculis nepote conditam fuisse, vulgus asserit. Cuius ego sententiæ nec accedo, nec refragor. Incertū est enim, quòd nec auctore nec ratione probatur. Verum enim uerò cuiuscumq̄ sit opus, vrbs est maxima & opulentissima, meoq; iudicio multis Hispaniæ ciuitatibus, ne dicam omnibus, anteponebat. Est enim ambitu magna, forma rotunda, visu pulchra, templis celebris, sacerdotibus exulta, & multis equitibus nobilis, ciuib. plena, domibus insignis, plateis & vicis hilaris, hortis & fontibus amœna, tutā propugnaculis, mœnibus cincta, defenſa portis & turribus, campis iucunda, agrorū frugibus abundans, oliuetis & magnis oliuis & oleo felix, mercatorum commercijs diues, artibus adornata mechanicis, & liberalibus studijs illustris, plena multis piscium generibus & magnis ostreis, palmetis & palmulis & arborum fructibus exuberans, ostio maris & nauigabili flumine ligneoq̄ue ponte, quem parua nauigia catenis cõpactum sustinent, admòdum delectabilis. Bætis enim amnis nobilissimus Hispalim non sine commoditate singulari exornat, Quod quidem in eò semper declarat tanta nauigiorum multitudo, quanta vix in vllò Maris portu hinc apud Hispalim inuenitur, vnde amplissimorum cõmerciorum & multarum diuitiarum occasio. Cuius etiam aqua, ad inficiendas lanas plurimum valet, Quam Martialis hoc modo commendauit.

Bætis olifera erinem redimitē corona,

Aurea qui nitidis vellera tingit aquis.

A quo etiam, vt Strabo & Plinius asserunt, Bætica Prouincia nomen accepit, Et Seneca quoque refert:

Nomenq̄ue terris, qui dedit BOETIS suis.

Ex hac igitur situs, commerciorum, portus, maris ac fluminis oportuna commoditate, vero & sincero omnium iudicio est natum vulgi adagium,

Hominibus, quos Deus amat, Hispali domum largitur & victum.

In ea siquidem, multò melius viuunt & abundantius quàm in alia, quantumlibet vrbe ditissima totius orbis. De cuius templo maximo, & nauigiorū numero L. Marineus Siculus alio loco præclara scripsit, & nos hoc vrbium Tomo magnificam eius Ecclesię Turrim peculiari lamina accuratè delineatam separatim exhibemus.

De Hispalensis Ecclesię magnificentia, hæc Franciscus Paciecus. Huius Ecclesię maiestatem dignitatēq; & opulentiam, breui compendio dicere non possumus, hoc fuerit satis, quantum ex collegiasticis rationibus colligimus, ipsi Antistiti centum & amplius aureorum millia annui redditus cedunt. Primarij templi facta tecta 30 & amplius millia: Senatus verò Ecclesię 12000 fert, quæ in Canonicos 40, & 11. prærogatiuæ dignitatis sacerdotia, itidem in viginti portionarios, quos vocant, totidemq̄ue semiportionarios sodales distribuuntur, ea lege, vt Canonici & dignitates ex diurno canone ad binā millia aureorum quotannis accipiant, portionarijs quadrante minus, semis portionarijs triens ex dimenso reddatur. Horum post præfulem summa auctoritas post Decanum est, cuius dignitas 5000 aureorum censetur. Sunt præterea in ea Ecclesia sacrifici 20, quos à numero, Vicenarios vocamus, qui nocturnis diurnisq; psalmodijs assidui, ducentos & amplius aureos merentur: & ducenti alij sacerdotes, qui expriuatim sacellis satis commoda ferunt stipendia. beneficia ad hæc per oēm Diocesiſm opima sexcenta ferè, quorum multa singulis, & binis etiam aureorum millibus censentur: minorū verò sacerdotiorum, quas Capellanas vocant, duò millia ferme numerantur. Sunt etiam in hac Diocesiſi innumera Monachorum & sacrarum Virginum monasteria, in quibus multum religio viget, & in illis etiā sacrarum literarum studium, cum magno Reipub. commòdo viget, multa ex his sena aureorum millia annui redditus fuerunt. Certè, vnum Carthusianum, quod ad Bætim in ipso Hispali prospectu magnificentissimè exstructum est, supra 25000. refert. Longè sit etiam hospitales pauperum domos recēſere, cum in vna Hispali tantum, vltra centum viginti numerentur egregiè dotatæ, vt multæ 8000 aureorum, nonnullæ 15000. annuis locupletatæ sint.

Atque